אישים באגרות הראי"ה

הגביר זליג פרסיץ

גביר ממוסקבה, תומך בישיבה של הרב קוק ביפו · שנות חייו אינן ידועות לנו

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

ככל הנראה זהו יהושע זליג פרסיץ, סוחר עשיר ממוסקבה, בן למשפחת פרסיץ, משפחה של רבנים ונדבנים. הזיהוי אינו ודאי: באגרות הוא נקרא רק "זעליג פערסיץ", בלי שם פרטי נוסף. פרטים נוספים על חייו לא מצאנו.

הרב קוק על הגביר זליג פרסיץ

פרסיץ ביקר בארץ ישראל ונפגש עם הרב קוק, ובביקור דיברו על הישיבה שהרב קוק החל ליסד ביפו. באדר תרע"א (1911) כתב לו הרב קוק שמצא אותו "תמים דעים עמדי" בדבר מטרת הישיבה, וביקש שייקח חלק בכלכלתה. הרב קוק מתאר את מטרתו: לחנך צעירים מוכשרים בעומק ההלכה וגם בחכמת האמונה, כי רק משני אלה יחד יצאו תלמידי חכמים שיועילו לאומה (כרך ב', אגרת שנ).

בשבט תרע"ד (1914) פנה אליו הרב קוק בעניין התנועה ליסד "גמנסיה ישראלית" ביפו, מול הגימנסיה העברית (ראו בפרשת לימודי קודש וחול: "תחכמוני" והגימנסיה (תרס"ח-תרע"ד)), שיהדותה מועטה. הרב קוק כתב שלא יוכל לקחת חלק רשמי ביסוד, כדי לא להתרחק מגדרם של הרבנים הראשונים בעניין ההשכלה, אבל יהיה מוכן לפקח על התוכן היהודי. הוא שאל אם פרסיץ יהיה בין הבונים (כרך ב', אגרת תרמז). מכתב דומה נשלח באותו יום לגביר רפאל גוץ (כרך ב', אגרת תרמח).

האגרות

כרך ב', אגרת שנ: בי"ט באדר תרע"א, מיפו: אחרי ביקורו של פרסיץ בארץ ישראל, הרב קוק מבקש את תמיכתו בישיבה, שמחנכת צעירים בהלכה ובחכמת האמונה.

"אשר רק מקיבוץ שני אלה יחדו יצאו לנו בדורנו ת"ח מובהקים, שיהיו ראויים להועיל למעמד האומה והיהדות הנאמנה"

כרך ב', אגרת תרמז: בה' בשבט תרע"ד, מיפו: התנועה ליסוד גמנסיה ישראלית. הרב קוק לא ייקח חלק רשמי, אבל יפקח על התוכן היהודי, ושואל אם פרסיץ יהיה בין הבונים.

"שאהיה מוכן בע"ה לפקח על התוכן היהדותי, לעמד על המשמר שלא יצא מן השורה הראויה"

ראו גם

הגביר רפאל גוץ, שאליו נשלח מכתב דומה על הגימנסיה. (הגביר רפאל גוץ)

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר הגביר זליג פרסיץ, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת שנ

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ט אדר תרע"א - יפו **נמען:** הגביר זליג פרסיץ

הרב קוק מבקש תמיכה בישיבה, שמחנכת צעירים מוכשרים בעומק ההלכה ובדעת ה' ובחכמת האמונה. רק מקיבוץ שני אלה יצאו תלמידי חכמים שיועילו לאומה. הניסיון הוכיח שהתלמידים עולים במעלות, ויש להרחיב את הישיבה בכמות ובאיכות. הרב קוק מבקש שפרסיץ יעודד גם גבירים אחרים.

עיקרי הדברים

- בקשת תמיכה בישיבה.
- שילוב הלכה ואמונה.
- הצלחת התלמידים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], י"ט אדר תרע"א[4]. [י"ט באדר תרע"א (1911)]

שלו'[5] וברכה מקודש, להדרת כבוד ידידי הרב הגביר האדיר כליל תפארת, תורה ודעת ויראת ד', מוהר"ר[6] זעליג פערסיץ [הגביר זליג פרסיץ ממוסקבה, מתומכי הישיבה של הרב קוק ביפו] שליט"א[7], וכל בני משפחתו היקרה, יתענגו על רב טוב, לאורך ימים טובים.

אחדשה"ט[8] באהבה נאמנה, ידידי, גבירי. מאז אשר נתכבדתי בבקורו הנעלה, בהיותו עמנו בקודש, ובתוך יתר הדברים הנוגעים לעניני הכלל, במעמד התורה והיהדות באה"ק[9], נגענו ברעיון החזקת הישיבה אשר החילותי בע"ה[10] להניח אבן פינתה, [הישיבה הקטנה שייסד הרב קוק ביפו] לפי רוחי ותקותי, מצאתי את כבוד ידידי למבין הגיגי ותמים דעים עמדי בדבר המטרה הראשית של ישיבה כזאת, בתכונתה המיוחדת לה, ביחוד לצורך הישוב החדש, ולמצב זמננו על אדמת הקודש בכלל.

כעת הגיע הזמן, שהנני מוצא לנכון לשוב ולהעיר את כבודו, לקחת חבל הגון, כברכת ד' עליו, ביסוד הדבר וכלכלתו. יודע הוא, ידידי, את ישעי וחפצי, לחנך באה"ק צעירים, בעלי כשרון, בחינוך של מעלה הגונה בעומקה של הלכה, ובהגיון דעה והשכל באור ד' וחכמת האמונה, אשר רק מקיבוץ שני אלה יחדו יצאו לנו בדורנו ת"ח[11] מובהקים, שיהיו ראויים להועיל למעמד האומה והיהדות הנאמנה, ולבצר את מעמדם באה"ק, וממנה תוצאות לטובה לחו"ל[12] בדרך סיבובי. הנסיון הראני, ב"ה, עד כמה נכונה היא מסילתי זאת במעשה, כמו שהיא יפה בעיון. הצעירים, מתי המספר, מקשיבי לקחי, הולכים ב"ה ועולים במעלות הקודש, בשני המקצועות היסודיים שבתורה המעשית והעיונית, ועם זה הולכים הם ונעשים אנשים משוכללים, מופלגי תורה ודעת ויראת ד'. הכרח הוא לי כעת להרחיב אפילו את הכמות של בני הישיבה, וק"ו[13] שהאיכות צריכה עוד להתרחב, כדי לתפוס את המקום והמעמד הראויים להתפקיד שלה באה"ק. כבודו אשר הצהיר את פניו למטרתי הקדושה בכלל, ואשר במעט הזמן אשר הספיק לנו לדבר ע"ד[14] הפעולה הזאת, הספיק לרוחו הבהיר לעמוד על אפיה של כונתי ולהכיר את ערכה, אין לי ספק שיבא כעת בסעדו הנכון לפי צורך הענין, להחזיק את המעמד

בהוה, ולהגדילו בעתיד, ועם זה אקוה כי לא רק עושה יהיה מצדו, אלא גם מעשה לדבר לטובת הענין עם סיעת גבירי עמנו, יראי ד' וחושבי שמו, רעיו ומיודעיו, המסוגלים לתפס את הצד הנעלה שיש במטרה זו של ישיבה ברוחה המיוחד לה, המתאימה לאין קץ למצב השעה באה"ק, והעלולה לפתח מקור חיים לאור תורה ויראת ד' טהורה, בתוכיות בנין אה"ק[15], וצמיחת ישועת האומה בתוכה.

איני מטפל כעת לדבר בפרטים, וגם לא בהגדרת הישיבה בכללה, כי חושב אנכי נאמנה שלב מבין של כבוד הדרת ידידי, כבר קלט בסקירתו הישרה, את הדרוש לחפץ ההסכמה, וההתעוררות לפעול ולעבוד לטובתה.

בבטחוני לשימת לבבו לדברי אלה, בע"ה, הנני חותם בברכה מקודש, כנפשו הגדולה ונפש ידידו עז, דורש שלומו וטובו כה"י[16],

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"א - השנה תרע"א (1910/1911)
5. שלו' - שלום
6. מוהר"ר - מורנו הרב רבי
7. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
9. באה"ק - בארץ הקודש
10. בע"ה - בעזרת השם
11. ת"ח - תלמידי חכמים
12. לחו"ל - לחוץ לארץ
13. וק"ו - וקל וחומר
14. ע"ד - על דבר
15. אה"ק - ארץ הקודש
16. כה"י - כנפשו היפה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת תרמז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ה' שבט תרע"ד - יפו **נמען:** הגביר זליג פרסיץ

יש תנועה להקים 'גימנסיה ישראלית' מול הגימנסיה העברית, שיהדותה מועטה. הרב קוק אינו יכול לקחת חלק רשמי, כי אינו רוצה להתרחק מגדרם של הרבנים הראשונים נגד השכלה בארץ, אבל מוכן לפקח על התוכן היהודי. הרב קוק שואל אם פרסיץ יהיה בין הבונים.

עיקרי הדברים

- גימנסיה ישראלית.
- לא חלק רשמי - רק פיקוח.
- גדרי הרבנים הראשונים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], ה' שבט תרע"ד[4]

אלוף יקר ומרומם, הרב הגביר האדיר ר'[5] זליג פערסיץ [ר' זליג פרסיץ, נדבן ממוסקבה, שעלה לארץ ישראל] נ"י[6], שלו'[7] וברכת ד'.

ידידי המרומם מאד.

בימים האחרונים נתגדלה התנועה לחפץ יסוד גמנסיה ישראלית, בנגוד להגמנסיה העברית השוררת פה, [ייסוד גימנסיה דתית, מול גימנסיה "הרצליה" ביפו] שקובלים ובצדק על מיעוט יהדותה.

כחות רבים חושבים שאם ימצא לנו מוסד חינוכי עומד ברום התרבות, סופג אל תוכו את כל הסגולות הנמצאות והראויות להמצא בבית-חנוך משורה גבוהה, ועל כולם יכלול את אור היהדות הנאמנה, אור התורה המצוה האמונה ומורשת אבות כחק לישראל, בזמננו זה באי"י[8], יהיה כתריס [כמגן] לעומת ההירוס הצפוי בהתגברות ההשפעה של החינוך היבש, שההפקרות הכפרנית מעלה עליו את חלודתה.

מובן שאנכי לא אוכל לקחת חלק רשום ביסוד כזה. אי אפשר לי להתרחק יותר מדי מגבול רבנים ראשונים, שגדרו בעד ההשכלה הכללית ביחוד באי"י. [החרם שהטילו רבני ירושלים על בתי ספר שמלמדים בהם לימודים כלליים] אבל האמת המרה המעוררת כל לב היא מזקיקה אותי לפחות להתענין במוסד קדוש זה, אם ימצאו לנו כחות חשובים, המבצרים מעמדו, שאהיה מוכן בע"ה[9] לפקח על התוכן היהדותי, לעמד על המשמר שלא יצא מן השורה הראויה והמבוקשת למטרה הקדושה.

אם כבודו ברגש לבבו מוצא את עצמו להיות בין הבונים, יואיל נא להודיעני, למען אדע מי המה הפועלים היסודיים ביסוד נשגב רב-תוצאות דנא.

ברגשי כבוד וברכה נאמנה מקודש ד' בהר קדשו סלה.

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן
4. תרע"ד - השנה תרע"ד (1913/1914)
5. ר' - רבי
6. נ"י - נרו יאיר
7. שלו' - שלום
8. בא"י - בארץ ישראל
9. בע"ה - בעזרת השם